

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת בהעלותך

ט"ו בסיון

בקריאת התורה מנמיכים מעט את הקול מ"ויהי העם כמתאוונים" עד "והמן כזרע גד הוא" ולא עד בכלל (יא, א-ז).

פרקי אבות - פרק ב'.

בעת אמירת הש"ץ ברכת כוהנים היו האדמו"רים נ"ע זצוקללה"ה זי"ע נוטים פניהם אל הש"ץ³.

1) כן נהג הבעל"קורא בבית חיינו, הרה"ח מרדכי שוסטערמאן ע"ה, ומקורו מפר"ח סי' תכח ס"ק ז, כדי "להראות שהם מתחרטים". ומ"מ הזהיר שם שיקרא בקול כזה שישמע כל הציבור גם את הפסוקים הללו, כמובן. ומציניי לליקוטי מהרי"ח (ח"ב סא, א) ולפירוש 'שערי רחמים' על שערי אפריים (ג, ג).

2) וכדאי לפרסם מנהג זה, כדי שגם אלה (שמתפללים בסידורים אחרים [בעיקר - הספרדים]) שנהגו עד עתה ללמוד פרקי אבות בשבתות שבין פסח לעצרת בלבד, יוסיפו וילמדו זאת בכל שבתות הקיץ, ע"פ מש"כ אדה"ז **בסידורו השווה לכל נפש** - גם עבורם - ש"יש נוהגין כך בכל שבתות הקיץ" (תורת מנחם - התוועדות 'התש"נ ח"ג עמ' 297). וראה 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א סו"ס מז, הוראות כלליות באופן הפצת מנהגינו בבתי כנסת שבנוסח אחר.

3) שם. בכף החיים סי' קכו ס"ק טז כתב כן בשם היפה ללב סי' קכח "כדי לקבל אור העליון הנמשך בעת ברכה זו" (כשם

שברכת כהנים עצמה היא פנים כנגד פנים דווקא), והביא זאת ממוהר"ר דוד [כצ"ל] עראמה, שכתב כן בביאורו על הרמב"ם [נדפס לראשונה בקושטא, ש"ח] סוף פט"ו מהל' תפלה. ולהעיר מדברי הוהר חדש הנ"ל אודות הש"ץ "כיוון דש"ץ סיים צלותיה ואתא לברכא ברכתא דכהני..." ומבאר איך צריך הוא להפנות את פניו אז, שכונתו בפשטות למצב שאין כהנים והש"ץ מברך במקומם (כי ע"פ פנימיות, כמ"ש בכף החיים שם, הש"ץ אינו "כקורא בתורה" בלבד כדברי הטור שם. ואף ע"פ נגלה כתב המאירי (סוטה מ"א ע"י ציון 218, הובא בכף החיים סי' קכח ס"ק צא), שנהגו ברוב המקומות לעמוד גם כשאומר זאת הש"ץ לבדו "שהרי במקום נשיאת כפיים היא" וכן דעת רב האי גאון שפסק לענות אז אמן כנ"ל, וכן מוכח מתשובת הרמ"ז מכת"י שהובאה במילואים לס' ניצוצי זהר שם, שמוכר שהש"ץ מתחנן "או"א ברכנו" - שעיקרו נתקן כשאין כהנים מברכים, וכן מוכח ממה שהביא זאת המג"א (שם ס"ק ג) על אמירת או"א כשאין שם כהנים. ומש"כ בשו"ע הוהר (שם, באבן יקרה ס"ק ג) דמייירי כשיש שם כהנים, צ"ע. ולענין מנהגנו, בשיחת ש"פ מקץ תשכ"ז (שיחות קודש תשכ"ז ח"א עמ' 243) היתה תוכחה של הרבי לשפיץ חב"ד' שהנהגתם היא באופן ש"לא שערס אבותינו", ובפרט בענין שאמרו חז"ל "אסור להסתכל בפני נשיא", ובין השאר הזכיר מה שמביטים עליו כל משך זמן התפילה, עד כדי כך שגם כשמגביהים את ספר התורה אין מביטים עליו, וכשהש"ץ אומר ברכת כהנים אין מסתכלים עליו, ואף אין טורחים להסתכל בסידור בשעה שמתפללים, אלא מביטים כל הזמן עליו... עיי"ש. וראה בארוכה בענין זה בלוח השבוע' גיליון תקס"ט.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרעא

ערב שבת קודש
פרשת בהעלותך
ט"ו בסיון ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישע' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט"ו בסיון ה'תשס"ז – כ"ב בסיון ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט"ו בסיון	הלכות מלוה ולוה פרק י-יב.	הלי מאכלות אסורות פרק יז.	מ"ע קצט. מל"ת רמ.
ש"ק	ט"ז בסיון	פרק יג-טו.	הלי שחיטה... בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת רמא. רמב.
א'	י"ז בסיון	פרק טז-יח.	פרק ב.	מל"ת רלה.
ב'	י"ח בסיון	פרק יט-כא.	פרק ג.	מל"ת רלו.
ג'	י"ט בסיון	פרק כב-כד.	פרק ד.	מל"ת רלו.
ד'	כ' בסיון	פרק כה-כו.	פרק ה.	מ"ע קצח.
ה'	כ"א בסיון	הלכות טוען ונטען... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ו.	מ"ע רמו.
ו'	כ"ב בסיון	פרק ד-ו.	פרק ז.	מ"ע רמו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**	זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	צלות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', ט"ו בסיון	3:03	4:10	4:37	5:39	9:05	12:38	7:41.0	8.08
ש"ק, ט"ז בסיון	3:02	4:10	4:37	5:39	9:05	12:39	7:41.5	8.09
א', י"ז בסיון	3:02	4:09	4:36	5:39	9:05	12:39	7:42.0	8.09
ב', י"ח בסיון	3:01	4:09	4:36	5:39	9:05	12:39	7:42.6	8.10
ג', י"ט בסיון	3:00	4:08	4:36	5:38	9:05	12:39	7:43.1	8.11
ד', כ' בסיון	3:00	4:08	4:35	5:38	9:05	12:39	7:43.7	8.11
ה', כ"א בסיון	2:59	4:08	4:35	5:38	9:05	12:39	7:44.2	8.12
ו', כ"ב בסיון	2:58	4:08	4:35	5:38	9:05	12:40	7:44.6	8.12

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אד"ה" בסידורו (סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטי" (לשון אד"ה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
בהעלותך	7:04	8:22	7:19	8:25
שלח	7:08	8:26	7:23	8:29

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מזכיר: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרנוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org

פעם שנייה היה 'חסידות' רק לפני האורחים והרבנים הגאונים הרבנים החסידים הנזכרים ועוד איזה אחדים - מאמר "למה נסמכה פרשת המנוחה לפרשת הנשיאים", וגם כאשר הלהב עולה מעצמו הנה המצווה היא בהדלקה, ואהרן הוא המדליק.

ובעת זמן סעודה שלישית (שלא היה אוכל) אמר המאמר ראייה והנה מנורת זהב שבליקוטי תורה. ויקראו החסידים את השבת הזו דפרשת בהעלותך שבת של כתר פנימי, כי אז גם זקני החסידים סמכוהו וקיבלוהו לאדמו"ר, והגם כי קודם לזה היו נוהגים בו כבוד רבי, ומכל מקום היה נודע שהם עוד טרם הגיעו לאותו היחס הפנימי, כי שני סוגי חסידים ישנים היו: א) חסידי רבינו הגדול, ב) חסידי רבינו האמצעי. ובחסידי רבינו האמצעי שני פלוגות, הזקנים והבינונים בשנים. הבינונים והצעירים התקרבו תיכף ומיד, גם בהשישה חדשים הראשונים כסלו-אייר תקפ"ח היו רבים מהם יושבים בליובאוויטש.

וכנודע אשר הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק הרב צמח-צדק בעת מיאונו לקבל כתר הנשיאות אמר כי פרנסתו תהיה מאשר ילמד עם נערים, וכמובן אשר לפועל לא בא הדבר, וכאשר בעת ההיא ישבו יותר על עשרה מניינים חסידים והיו עוסקים בלימוד ובתפילה הנה היה הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק לומד עמם, והיה בא לבית-הכנסת הגדול של הוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר האמצעי, הנקרא 'זא"ל הגדול'.

על חגי-השבועות תקפ"ח התקבצו הרבה מזקני החסידים. גם צירים (=נציגים) באו מאת המושבות אשר יסד הוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר האמצעי בפלך חערסאן, ואחרי חילופי דברים רבים קיבל הוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר הרב צמח-צדק את כתר הנשיאות בערב חגי-השבועות תקפ"ח, והעיר ליובאוויטש צהלה ושמחה.

התקשרות אמיתית של חסידים פנימיים

זקני חסידי רבינו האמצעי, וזקני חסידי רבינו הגדול, אם כי בכל ליבם ונפשם הורו להחסידיים להתקשר אל הוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר הרב צמח-צדק, בכל תוקף עוז התקשרות פנימי, ויחלקו ביניהם את חלוקת הארץ והמדינה לגבולותיה, וכל אחד מהנבחרים שבהם לקחו להם חלק ידוע אשר במשך השנה ייסע כל אחד ואחד מהם בסביבתו לעורר את אנ"ש:

הרה"ח ר' אייזיק לקח על עצמו את כל חבל שקלאוו, מאהילוב, זלאבין, נוסף על הסמוכות למקום מגורו האמיל. הרה"ח הרה"צ ר' הלל מפאריטש לקח על עצמו לנסוע להמושבות ועיר חערסאן והסמוכות לה. הרה"ח ר' זלמן זעמיר לקח על עצמו מינסק והסביבה, באריסעוו והסביבה. הרה"ח ר' פסח מאלעסטווקער לקח על עצמו האסלאויטש והסביבה פאצעפ וטשערניגאוו. הרה"ח ר' יצחק משה מיאססי לקח על עצמו כל גג בעסעראביע כמו קאלעראש, טאלענעשט, קעשינוב, בענדער. הרה"ג הרה"ח ר' פרץ לקח על עצמו נוסף על מקום מגורו נעויל את כל הסביבה ופאלאצק והסביבה. ועוד הרבה מהעוסקים בבניינה של החסידות.

וכך היה לשונו הקדוש של הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, בעת אשר סיפר לי סיפור זה [בתרגום מיידיש]:

לחסידים של פעם היה הרגש פנימי בחסידות והרגישו עבודה פנימית. כל דבר היה טהור וברור, וידעו את המעלות של אמת, היה להם מד-מדרידה מדוייק. שלוש שנים היו יהודים גדולים אלה, חסידים משכילים ועובדי הוי' באהבה ויראה, מתעסקים בעניין פנימי במסירת נפש ממש, דיברו דברים היוצאים מן הלב, ובו זמנית ידעו שלהם עצמם אין עדיין את ההתקשרות האמיתית אל ה'סבא' כראוי לחסיד מסור.

רק לאחר שלוש שנים הגיעו לזה. זהו חסיד וזהו חסידות: כאשר השם יתברך עוזר ומגיעים כבר לדרגות כה גבוהות, השגה גמורה בהעמקת הדעת, ואכן בדעת רחבה. על ידי עבודת התפילה והתבוננות זכו והרגישו את האלוקות שבהשכלה שהיא חיות הפועלת אהבה ויראה, וחיות זה פעל עליהם לעשות עבודתם במסירת נפש - שזוהי הרי מדרגה גבוהה.

אז גופא היה להם את הקנה-מידה לדעת שזה עוד לא כפי שצריך להיות, ורק לאחר שלוש שנים הגיעו הם להכרה הפנימית בהתקשרות אמיתית.

(שבת קודש פרשת בהעלותך כ"א סיוון תרצ"א. ספר השיחות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ תרפ"ח-תרצ"א עמ' 243 ואלף)

הכתרת הצמח צדק לנשיאות חב"ד

תיאור מלבב של כ"ק אדמו"ר הרי"צ - על "שבת של כתר פנימי ועצמי", עם קבלת נשיאותו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק על-ידי זקני החסידים, בשבת קודש בהעלותך תקצ"א

ביום הזה שבת פרשת בהעלותך תרצ"א, נתמלאה מאה שנה לשבת פרשת בהעלותך תקצ"א, אשר היה נודע בקרב החסידים הישנים בשם שבת של כתר פנימי ועצמי.

- בקיץ תרנ"ה בכל יום ויום גם ביום ו' ערב שבת קודש, ושבת קודש בין מנחה למעריב, היה כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע . . מטייל עמי, ובזמן ההוא היה מספר לי סיפורים מאורחות חייו בהיותו צעיר, מאת אשר ראה וזכר מאת הוד כ"ק אביו זקנו האדמו"ר צמח צדק, מאת כ"ק אביו אאזמו"ר הרה"ק (=המהר"ש), מכ"ק דודיו הרבנים הצדיקים, וחסידים זקני אנ"ש . . אשר על פי רוב הנה אחר כל סיפור היה עושה כמו בכך, המורם מהסיפור ההוא, בהנוגע אם ביראת שמים, בהבנה והשגה, או במידות טובות והנהגת בני אדם:

כסדר השתלשלות נשיאותו של הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק הרב צמח-צדק ידוע, כי משך זמן לא רצה לקבל הנשיאות, והיינו מכסלו תקפ"ח עד חגיגה שבועות דשנה ההיא.

והנה על חגיגה שבועות דשנת תקצ"א באו הרבה חסידים, רבנים, מלמדים ובעלי-בתים, ורוב גדול מזקני אנ"ש, שהיו חסידיו רבינו הגדול, ויתעכבו בליובאוויטש עד אחר שבת קודש פרשת נשא. וביום א' בהעלותך אחרים מהם נסעו, וסדר נסיעתם היתה דרך עיר דובראוונע.

כדובראוונע דר הרה"ג הרה"ח ר' נחמיה זצ"ל, והוא היה חבירו המובהק של הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק הרב צמח צדק שלמדו יחדיו, והוא לא היה נוסע לליובאוויטש וכאשר באו הרב הקדוש ר' אייזיק מהאמיל, הרב החסיד ר' משה ויליענקער ואחיו הרב החסיד ר' זאב והרב החסיד ר' זלמן זעזמער, והרב החסיד ר' פסח מאלעסטווקער, החסיד ר' יקותיאל מליעפליע, כולם הזדמנו כדובראוונע ויבקרו את הרב הגאון הרב החסיד ר' נחמיה זצ"ל.

כבואם אליו סיפר להם, אשר ראה את הוד כ"ק רבינו הגדול בחלום, ויאמר לו מדוע אין לך רב, עשה לך רב. וישאל את רבינו הגדול ואת מי יקח לרב, ויענהו רבינו הגדול: "אברהם הוא התחלת התיקון, ונח היה צדיק, אך הוא מדרגה שלפני התיקון, ונקרא נח על שם ינחמנו, ובתיקון מנח"ם - נח עם מ' לפניו שהוא התחלת המשנה, ומ"ם לאחריו שהוא סיום המשנה - ינחמנו בעתיד, מנח"ם בהווה". והבנתי כי צריכים לנסוע לליובאוויטש. ועל שבת הבאה עלינו לטובה פרשת בהעלותך הנני נוסע לליובאוויטש.

הסיפור הלזה עשה רושם עז על השומעים, ויתיעצו ביניהם ויחליטו לשוב לליובאוויטש. ויגידו להרה"ג ר' נחמיה זצ"ל את לבבם, וביום ד' בהעלותך נסעו כולם לליובאוויטש.

והעיר ליובאוויטש צהלה ושמחה

בשבת ההוא היה ג' פעמים 'חסידות': היינו, פעם אחת היה בערב שבת קודש כדרכו של הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק שהיה אומר דא"ח לפעמים בערב שבת קודש לאחר תפילת שחרית, ולפעמים לאחר מנחה.

בכל יהודי יש אור אלוקי; העבודה היא לגלות אור זה

כדי לפעול על הזולת ולהאיר את הנשמה שבו, זקוקים לשני הגוונים שבשלהבת, גליא דתורה ופנימיות התורה • מהי ההוראה מכך שהדלקה כשרה בזר ואילו הטבת הנרות נעשית רק על-ידי כהן • ומה אפשר ללמוד מהדלקת המנורה בהיכל על תפקיד האשה לחנך את לדיה להיות "כוהנים גדולים"? • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

בריותיו⁶ של הקב"ה⁵, גם אליהם הלך אהרן וקירבם לתורה?⁷

אמנם, דיוק הלשון הוא "ומקרבן לתורה"⁸ - שקירב אותם אל התורה, ולא שקירב את התורה אליהם. הגם שאהרן הלך אל ה"בריות", מכל מקום, לא נתן להם את התורה לפי הרוח שלהם: הוא לא עשה פשרות והיתרים בתורה; הוא לא קירב את התורה לרוח הבריות, אלא קירב את הבריות לתורה, תורה תמימה, כמות שהיא.⁹

א. הסדר¹ בהפצת המעיינות חוצה אינו להמתין עד שאלו שהם בכלל ד"חוצה" יבואו אל המעיינות, אלא "יפוצו מעיינותיך חוצה"², לילך החוצה ושם להפיץ את המעיינות.

דרך³ זו התחילה מאהרן הכהן, שהיה "אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"⁴. אהרן לא המתין עד שיבואו אליו, אלא הקדים והלך בעצמו אליהם.

ועוד זאת, שאהרן הלך גם ל"בריות", היינו, גם לאלו שאין בהם מעלה אחרת מלבד היותם "בריות",

(5) ולהעיר גם מסיפור הגמרא במסכת תענית (כ, ריש ע"ב) אורות ר"א ש'נודמן לו אדם אחד שהי' מכווער ביותר . . אמר לו ריקה כמה מכווער אותו האיש . . אמר לו . . לך ואמור לאומן שעשאני כמה מכווער כלי זה שעשית" (ראה לקו"ש חט"ו ע' 125). - מהנחה בלתי מוגה.

(6) תניא פל"ב. ולא עוד אלא שעשה זאת מתוך רגש של אהבה - "אוהב את הבריות", ובאופן שהאהבה באה בגלוי, כמרומו בשמו של "אהרן" - אותיות "נראה" (ראה זח"ג קג, רע"א ובנצ"ז שם). - מהנחה בלתי מוגה.

(7) ראה גם תו"מ ח"י"ז ע' 21. וש"נ.

(8) וטעם הדבר - לפי שגם מי שהוא במעמד ומצב של "בריות", להיותו בן אברהם יצחק ויעקב, הרי הוא כלי לקבל את כל התורה כולה, ובלשון הרמב"ם (הל' גירושין ספ"ב) "הוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות", אלא "יצרו

(1) שיחה זו (עד סוס"ה) הוגהה על-ידי כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"ב עמ' 316 ואילך. במהדורה זו נוספו עוד איזה ציוני מ"מ וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(2) משלי ה, טו. וראה תענית ז, א.

(3) ראה גם מכתב י"א סיון שנה זו (אג"ק חט"ו ס"ע קצג ואילך).

(4) אבות פי"א מי"ב, ובמפרשים שם*.

* כמבואר בפרסיות באבות דר"נ (פי"ב מי"ג ואילך) כו"כ דוגמאות מפעולותיו של אהרן עם אנשים שהיו במדרגה נמוכה, שהעלה אותם למדרגה נעלית יותר מכמו שהיו קודם שפגש אותם (מהנחה בלתי מוגה).

מלחמת הנשמה על הגוף

רוצה הנשמה לקבל 'עצמי' מהגוף

א. [...] מה שעצמות יתברך עשה, הרי זה אך ורק עבור גוף זה: לברוא על ידי ריבוי השתלשלות גוף גשמי וחומרי, שהוא ישיג ויקלוט אלוקות ויהיה במדרגת האלוקות, וזה גופא הוא בכוח העצמות דווקא. וזהו הפירוש שבגוף היהודי נמצא כוח העצמות והוא יישאר עצמות. הגופים שלהם - של העכו"ם - שבירתם זהו תקנתם, הם אינם שייכים לתיקון, יאבדו, שאין עניינם אלא לשמש כו'. וזהו "ובחרת" מצד הגוף, כי בגוף זה של היהודי נמצא כוח העצמות - והוא עצמות יתברך.

ב. והנה על גוף זה שבו נמצא כוח העצמות הנ"ל והוא עיקר ותכלית כוונת הבריאה - 'מופיע ה"מלך זקן וכסיל", הוא היצר הרע.

הרי ישנו "ילד מסכן וחכם" ר"מלך זקן וכסיל". "ילד מסכן" כו' הוא היצר טוב, נפש האלוקית. ר"מלך זקן כו' הוא היצר הרע, נפש הבהמית כו'. שניהם נלחמים על הגוף, כי זה הרי גוף של "אתה בחרתנו", נתח טוב... לכן שניהם לוחמים מלחמה עצומה. כל אחד משניהם רוצה למשוך את הגוף אליו. הנשמה רוצה את הגוף, מכיוון שבו נמצא כוח עצמי, רוצה היא 'לטעום' ולקבל מבחינת עצמי - לפי הנשמה היא בחינת גילויים.

[...] ותשוקתה היא לקבל ממדרגה שיש בה כוח העצמות. הרי באמת לעתיד לבוא יהיה באופן כזה, וכמו שכתוב "ונחיה לפניו", שהחיות תהיה מבחינת העצמות. וידוע העניין כזה, דהנשמה תקבל מהגוף, שבו דווקא יאיר ויתגלה בחינת העצמות, והנשמה תקבל על ידי הגוף כוח העצמות. וכשם שעשוי הגוף מקבל חיות מן הנשמה, כמו כן לעתיד לבוא תקבל הנשמה מן הגוף.

כך גם עתה, כי הנפש האלוקית יודעת היטב את מדרגת הגוף, שהוא כוח העצמות, ואת מה שהוא יהיה לעתיד לבוא, והרי האמת היא כנ"ל, שהגילוי של לעתיד לבוא הוא דווקא על ידי העבודה עתה - לכן רוצה היא לקחת את הגוף שיהיה ברשותה, ועל ידי ברירה וזיכוך הגוף בקיום התורה והמצוות, הרי גם עתה נתוסף אור וחיות להנשמה, והאור המאיר לנשמה על ידי עבודת ובידור הגוף - הוא בחינת אור עצמי.

(ספר השיחות "תורת שלום" מכ"ק אדמו"ר הרשב"ב, עמ' 127-128 - תרגום מאידיש)

לרצות ולהרגיש את הרצון העליון

ג. [...] ישנו טעם נוסף שהנפש האלוקית רוצה את הגוף: הרי "ונפש השנית... היא חלק אלוקה ממעל" - והנשמה נקראת כן, "בנים אתם" כו', כי הנשמה היא אכן בן של העצמות כביכול. וכמו בן חכם, שיש לו הכרה באב וברצונות של האב. דהיינו, שהנשמה מרגישה את הרצון העליון כמו שהוא, שרצון העליון הוא בגוף דווקא . . . ולכן רוצה הנשמה את הגוף.

והו מדרגה נעלית יותר מהמדובר קודם, שתשוקת הנשמה אל הגוף היא מפני שבו נמצא כוח העצמי, שהרי זהו פניית עצמו, אכן זוהי פנייה דקה אך מכל מקום זו פניית עצמו. מה שאין כן במדרגה זו, תשוקת הנשמה בבחירת הגוף היא אך ורק בגלל שהיא יודעת את רצון האב, ורוצה שרצון האב יבוא לפועל. היא אכן מבינה את רצון האב ויודעת מהו רצון האב, ומכיוון שהיא מבינה מדוע רצון האב הוא כך, ממילא גם היא מרגישה את רצון האב, כמו שנתבאר.

[...] היוצא מזה, בהתהוות הגוף נמצא כוח העצמי, ותשוקת הנשמה לגוף היא מצד ב' טעמים: א) לפי שהוא כוח עצמי ולעתיד לבוא תהיה השפעת הגוף בהנשמה, לכן גם עתה תשוקתה כו'. ב) הוא במדרגה נעלית יותר: לפי שרצון העליון הוא בגוף, והנשמה היא חלק ממעל, לכן חפצה גם כן - מה שהוא חפץ העצמות יתברך.

(שם, עמ' 132 - תרגום מאידיש)

ב. הנקודה דעבודת אהרן מרומזת בפרשת השבוע - "בהעלותך את הנרות":

נרות - קאי על נשמות ישראל, כמו שכתוב¹⁰ "נר הוי' נשמת אדם". בכללות ישנם שבעה סוגים בנשמות ישראל, כמבואר בליקוטי תורה¹¹, שזוה עניין שבעת נרות המנורה. ועבודת אהרן היתה - להדליק ולהעלות את כל הנרות.

בכל אחד מישראל יש אור אלוקי¹², אלא שהוא בהעלם, ועבודת אהרן היא - להדליק ולגלות אור זה מההעלם.

וכל כך פעל אהרן בגילוי הנשמה בכל אחד מישראל - "עד שתהא שלהבת עולה מאליה"¹³.

כל זמן ש"נר הוי'" של הבריות זקוק עדיין לאהרן שידליקנו - עדיין אין זה התכלית. העבודה צריכה להיות: להדליק את הנרות עד שהשלהבת תהא עולה מאליה; אין צורך עוד להדליק את הנר, כיוון שהנר כבר דולק ומאיר מעצמו¹⁴.

הוא שתקפו", ונמצא, שצריכים רק לגלות אצלו מה שיש בתוכו ובפנימיותו, ולכן צריכים ליתן לו את התורה כמות שהיא (מהנחה בלתי מוגה).

(10) משלי כ, כז. וראה תניא רפי"ט.

(11) ר"פ בהעלותך (כט, ג).

(12) כולל גם אלו שהם נמצאים במעמד ומצב של חושך, שעליהם נאמר "נר רשעים ידעך" (משלי יג, ט. ועוד. וראה תו"מ ח"ב ע' 223. וש"נ. מכתב ח' תמוז שנה זו (אג"ק חכ"א ריש ע' ססה)). - מהנחה בלתי מוגה.

(13) פרש"י ר"פ בהעלותך.

(14) ואין הדבר תלוי אלא בפעולתו של המדליק, וכל זמן שהנר אינו דולק ומאיר מעצמו, הרי זה סימן שיש חסרון בפעולתו של המדליק.

וע"ד מארז"ל (ברכות ו, ט"ב) "כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין", שמוזה מובן, שכאשר אין דבריו נשמעין, הרי זו הוכחה שחסר אצלו ביראת שמים, ובמילא עליו להוסיף ביראת שמים, ואי ידבר ברברים היוצאים מן הלב, ובדואי יהיו הרברים נכנסים אל הלב, ויפעלו פעולתם (ראה ספר הישר לר"ת ש"ג. הובא בשל"ה סט, א).

וכאשר עושה כן, אזי ממלא את שליחותו בכח המשלח שצוה "הוי מתלמידיו של אהרן כו' אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", "בהעלותך את הנרות", "שתהא שלהבת עולה מאליה", ועד שכל בני ישראל נעשים בבחינת "מנורת זהב כולה" (זכרי' ד, ב), "עד ירכה עד פרח" (בהעלותך ח, ד). - מהנחה בלתי מוגה.

ג. ועוד עניין בזה¹⁵:

בשלהבת ישנם כמה גוונים, ובכללות הם שני גוונים¹⁶: "נהורא אוכמא" - האור הסמוך לפתילה, ו"נהורא חיוורא", אש בהיר.

ועניינם ברוחניות ובתורה (שנמשלה לאש¹⁷) הוא - גליא דתורה ופנימיות התורה¹⁸: גליא דתורה נמשלה ל"נהורא אוכמא" הסמוך לפתילה, מכיוון שעוסקת בנגלה, בענייני עולם הזה, ועד שמתלבשת גם בטענות של שקר וכו'. ופנימיות התורה נקראת בשם "נהורא חיוורא", משום שהיא מובדלת מענייני עולם¹⁹.

וצריכה להיות כל השלהבת עולה מאליה. בכדי לפעול על הזולת להאיר בו את הנשמה שבו, זקוקים לשני הגוונים שבשלהבת, גליא דתורה ופנימיות התורה. גליא בלבד לא מספיק להאיר את הנשמה, לפי שנתלבשה בעניינים גשמיים, ולא נגלה בה דביקותה עם הקב"ה, ולכן בכדי להאיר את הנשמה, זהו עליידי פנימיות התורה דוקא²⁰.

וזהו "יפוצו מעינותיך חוצה" - בכדי לפעול על ה"חוץ" צריכים "מעין" דווקא, מים המחזירים תמיד למקורם, היינו פנימיות התורה. צריכים ללכת החוצה ולהפיץ שם את התורה - שנמשלה

(15) סעיף זה - מהמהדורא שבבטאון חב"ד חט"ו ע' כא ואילך.

(16) זח"א נא, רע"א. וראה תו"א מקץ לג, סע"ב ואילך. מ, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

(17) ראה ירמ' כג, כט. ברכות כב, א.

(18) ראה גם תו"מ ח"ח ע' 70 ואילך. וע"ד מ"ש ברע"מ (זח"ג קד, ב) שגליא דתורה נקראת "אילנא דטוב ורע", לפי שעוסקת בענייני איסור והיתר טומאה וטהרה, ופנימיות התורה נקראת "אילנא דחיי", "רלית תמן לא קשיא מסטרא דרע ולא מחלוקת מרוח הטומאה כו'" (מהנחה בלתי מוגה).

(20) וענין זה מודגש במיוחד בשייכות ל"זמן מתן תורתנו", "יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב" (ואתחנן ד, יו"ד) - שעל זה אמרו חז"ל (ברכות שם. וש"ג) "מה להלן כו' אף כאן כו'", ועד ש"בכל יום יהיו בעיניך כחדשים", ויתירה מזה, "חדשים" ממש (ראה פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג. תבוא כו, טז) - שהרי אמרו חז"ל (שבת פח, ב) "על כל דיבור ודיבור פרחת נשמתך, והחזירה להם הקב"ה בטל שעתיך להחיות בו את המתים", והוא "של תורה" (תניא ספלי"ו), שזוה"ע פנימיות התורה (מהנחה בלתי מוגה).

גדולה צדקה שמקרבת הגאולה

נתינת צדקה בלילה

סיפורי פעם לכ"ק מו"ח ארמו"ר, אשר פלוני בן פלוני ראה אותי מפריש לצדקה - מפני סיבה - בלילה, והביע תמיהתו הכי גדולה על עשותי כך, כיוון שבכתבי האריז"ל כתוב אחרת. יענני כ"ק מו"ח ארמו"ר - שבטח אותו שתמה תמיהה גדולה כל כך, איננו נותן לצדקה גם ביום.

(אגרות קודש חלק י"ג עמ' 241)

חי להחיות

אאזמו"ר [=כ"ק אדמו"ר מהר"ש] ביאר פעם מאמר, הא דר' אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי - נותן פרוטה לעני ואחר כך מתפלל, כי הרי התפילה צריכה להיות בחיות, ועל ידי שנתנים צדקה לעני קודם התפילה ומחיים אותו, מיתוסף חיות הרבה בתפילה.

(היום יום ב' כסלו)

אני בצדק אחזה פניך

הרבי הצמח צדק סיפר ל'סבא' [=המהר"ש] - בדידי הוא עובדא:

כשנסעתי מדאבראמיסליא לליובאוויטש [=לאחר הסתלקותו של אדמו"ר הזקן] הייתי במצב רוח מרומם מהקירוב הפנימי של הסבא [=אדמו"ר הזקן], בתקווה שבבואי לליובאוויטש אזכה לראות את הסבא עם פנים מאירות. בתוך כך התעוררו אצלי כמה קושיות בענייני נגלה ובענייני חסידות וסידרתי את העניינים במחשבה.

בהגיעי לליובאוויטש הלכתי מיד אל המקום שעליו סיפר לנו הסבא בנסיעה לליאדי, שבבית הכנסת שעמד שם בו היה לומד. כפי שסיפרתי היה אז המקום ריק לאחרי שריפה שהייתה שם.

כ"ק חותני אדמו"ר האמצעי סיפר על המקום הזה, שלפני חמישים ושבע שנה עשה כ"ק רבינו הגדול את ליובאוויטש למקום מוכשר עבור הנהלת חסידי חב"ד באריכות ימים ושנים ולקיום נצחי עד ביאת משיח צדקנו.

ממאורע זה, שמאז בואו לליובאוויטש, הרבי [=אדמו"ר הזקן] נעלם ממנו - אומר הרבי הצמח צדק - הייתי שבור מאוד ובנמיכות הרוח. הרגשתי שחס ושלום נפלתי מאיגרא רמה לכירא עמיקתא. אני התכוונתי לקירוב פנימי, והנה היה לי כזה ריחוק. הצטערתי מאוד, ופשפשתי במעשי איזה דבר יכול היה לגרום לריחוק זה, בכדי לעשות תשובה ולזכות לראות את פני קדשו של הסבא ולשמוע עניני תורה ועבודה.

יום רביעי כ' אלול הרבי הצמח צדק נכנס לבית הכנסת להתפלל. בדרכו פגש את הבעל-הבית הליובאוויטשי פניחס, שביקש ממנו גמ"ח שלוש רובל כסף, כדי שיוכל לקנות משהו בשוק ולמכור, ומזה יהיה לו עבור הוצאות שבת. אמר לו הרבי הצמח צדק שיכנס אליו הביתה אחר התפילה וייתן לו.

כשהרבי הצמח צדק הכין עצמו לתפילה והניח את הטלית על הכתף, נזכר בר' פניחס שאמר לו שהיום הוא יום השוק - השוק מתחיל מוקדם ובוודאי צריך פניחס את הכסף מיד. הוריד הצמח צדק את הטלית, הלך לביתו לקח חמש רובל כסף ונתן לפניחס כדי שיוכל לסחור במשהו ולהרוויח.

כשחזר הרבי הצ"צ למניין לעמוד להתפלל, התגלה אליו אדמו"ר הזקן ופתר לו את כל הספקות, ופני קודשו האירו.

(ספר השיחות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, קיץ ה'ש"ת עמ' 98)

למים²¹ - כמו שהיא מחוברת עם מקורה דווקא; לא כמו שבאה בכלי השגתו ונעשית מים שאוכין, ששאב את המים בידיו או בכלי, אלא מי מעין דווקא. ועל-ידי הפצת המעיינות דווקא חוצה, תתגלה אחדות הוי' בעולם, ש"יהיה השם אחד ושמו אחד"²².

* * *

ד. בהדלקת המנורה בבית-המקדש ישנם ג'

כל אחד מישראל צריך לילך בדרכו של אהרן, לקרב את הבריות לתורה.

(ב) אבל ה"הטבה", הכנת הנרות - יכול לעשות רק כהן:

יכולים לחשוב: כיוון שהעיקר הוא לפעול על הזולת, למי איכפת כיצד ועל-ידי איזה עניין אפעל עליו? - אסביר לו עניין בתורה לפי הבנתי המתאמת להבנתו; אבחר דרך במצוות שמתאימה לי ולו, וכדומה, ועל-ידי זה אפעל על הזולת.

על כך היא ההוראה, שההטבה, היינו, נתינת השמן

כיוון שנתנו לך את הכוחות והאפשרויות להאיר במקום

קדוש יותר, הרי זו הוכחה שזהו תפקידך, שהבורא ב"ה

רוצה ממך, ואם אינך ממלא זאת, לא עשית את חובתך

והפתילה, הדברים שעל ידם מדליקים את הנר - הרי זה רק על-ידי כהן. לא כל אחד יכול ומתאים לבחור ולהכין את הדברים שבהם מדליקים את הנר של בני ישראל. רק כהן יכול לעשות זאת.

ענינו של כהן - שאין לו חלק ונחלה, אלא ה' הוא נחלתו, וכמו שכתב הרמב"ם²⁶: "אשר נדבה ורוחו אותו כו' להדל", היינו, שמי שפורש מענייני העולם, וכל ענינו הוא להיות דבוק באלקות לעבדו - דווקא הוא יכול להכין את הדברים שבהם מאירים את אור הנשמה. ולאחרי שהכין מכין את הנר ואת הפתילה, אזי מוטל החוב על כל אחד להדליק אותם - להפיץ מעיינות אלו גם בחוצה.

(ג) המקום של המנורה הדולקת הוא בהיכל דווקא:

"עשר קדושות הן"²⁷ (קדשי קדשים, היכל וכו'), וגם המדריוגות שלמטה מההיכל קדושות הן. ואף על-פי-כך, אם ידליקו את המנורה באחד המקומות שקדושתו למטה מקדושת ההיכל, לא יצאו ידי חובה.

אח"כ בלבבך (אלא "ואהבת גוי", ואז הוכח תוכיח את עמיתך" (ראה גם "היום יום" כו אייר). - מהנחה בלתי מוגה.

(26) סוף הלי' שמיטה ויובל.

(27) כלים פ"א מ"ו.

דינים²³: (א) הדלקה כשרה בזר, היינו, שגם מי שאינו כהן, כשר להדליק את המנורה. (ב) הטבת הנרות, דהיינו הכנת הנרות - חייב לעשות רק כהן. (ג) מקומה של המנורה הדולקת הוא דווקא בהיכל דבית המקדש²⁴.

ומובן שגם בהדלקת המנורה הרוחנית, היינו, בעבודה להאיר את נשמות ישראל, ישנם ג' תנאים הנ"ל.

(א) הדלקה כשרה בזר:

העבודה לפעול על הזולת ולהפיץ את המעיינות חוצה, אינה עבודה עבור יחידי סגולה בלבד. זוהי זכות וחוב של כל אחד מישראל, כמאמר המשנה לכל אחד מישראל: "הוי מתלמידיו של אהרן"²⁵.

(21) ראה תענית שם. ב"ק יז, א. וש"נ.

(22) זכרי' יד, ט. וראה פסחים נ, א. וש"נ.

(23) ראה יומא כד, ב. רמב"ם ה' ביאת מקדש פ"ט ה"ה"ו.

(24) ואעפ"כ הדלקה כשרה בזר שאסור לו להכנס להיכל - ש"אם הטיב כהן את הנרות כידוע והוציאן לחוץ מותר לזר להדליקן" (רמב"ם שם), או שהמנורה תעמוד במקומה בהיכל, וידליקנה זר ע"י מקל אריך (ראה פר"ח אור"ח סתר"ע). - מהנחה בלתי מוגה.

(25) והיינו, שציווי זה נאמר לכל מי שנצטווה על "ואהבת לרעך כמוך" (קדושים ט, יח), שכן, ציווי זה קשור עם הפעולה על הזולת, כמ"ש לפנ"ז (שם, יז) "לא תשנא את

לכל דבר יש מקום ותפקיד, והתפקיד של המנורה הוא - להאיר בהיכל.

ה. ההוראה מזה בעבודה:

אל יאמר האדם, הן אמת שצריך אני להאיר את הנר שבקרבך והנר שבזולת, אבל מי יאמר שצריך אני לעשות זאת באופן של קדושה חמורה כזו? הרי ישנם יהודים רבים שלא תובעים מהם כל כך, ולמה תובעים זאת ממני?

על זה באה ההוראה: כל אחד יש לו התפקיד והמשימה שלו. כיוון שנתנו לך את הכוחות והאפשרויות להאיר במקום קדוש יותר, הרי זו הוכחה שזהו התפקיד שלך שהבורא ב"ה רוצה ממך. ואם אינך ממלא זאת, לא עשית את חובתך, כיוון שלא מילאת את רצון הבורא²⁸.

וכידוע²⁹, שברצון לא ניתן לחלק. וזהו ההפרש בין שכל לרצון: בשכל והבנה - אפשר להבין גם מעט, חלק מההבנה; מה שאין כן ברצון - אם לא ממלאים את הרצון בכל פרטיו, לא שייך לומר שקיים על כל פנים חציו של הרצון; במקרה כזה לא קיים את הרצון כלל, ואדרבא, הוא עשה היפך הרצון.

וכשם שיש חילוק בין איש לאיש, שכל אחד יש לו התפקיד שלו, ואין להביא הוראה מאחד לשני - כמו כן יש חילוק בין דור אחד למשנהו: אף-על-פי שבדורות הראשונים היו הרבה יראים ושלמים שלא למדו פנימיות התורה - הרי בדורות האחרונים, כאשר נתגלתה פנימיות התורה, הנה

(28) ועד"ז מצינו בענין נתינת צדקה - שאף שנקדימון בן גוריון "עבר צדקה", ובריבוי גדול, מ"מ, "כרבעי לי' למיעבד לא עבד", ובגלל זה ה' עונש מר (ראה כתובות סו, סע"ב ואילך).

החידוש שברב - שהרי בצדקה נוגע בעיקר קבלת הצדקה ע"י העני, ולהמקבל לא איכפת מי נתן לו סכום זה, אם הוא עני, שאצלו חשיב נתינת סכום זה כאילו הקריב נפשו (ראה מנחות קד, ב. פרש"י ויקרא ב, א), או הוא עשיר, שסכום זה אינו נחשב אצלו, ואפע"כ, גם כאשר נתן סכום גדול לצדקה אלא שאין זה "כרבעי לי' למיעבד", אזי אינו ממלא ציווי הקב"ה.

ועד"ז מצינו לגבי רב שנמצא על בנד - שיש חילוק בין בגדו של תלמיד חכם לבגדו של עם הארץ (ראה שבת קיד, א), היינו, שהחסרון שברב על בגד נמדד לפי מהותו של האדם (מהנחה בלתי מוגה).

(29) ראה שיחת יום ב' דחה"ש תרצ"ג בתחלתה (לקו"ד ח"ד תשע, ב). וראה גם לקו"ש ח"ג ס"ע 67 ואילך. וש"נ.

התגלות זו גופא מהווה הוראה שלימוד פנימיות התורה הוא אחד התפקידים של דורנו, וכיוון שכן, אסור שיהיה באופן אחר, כאמור, שכרצון לא יכולה להיות התחלקות.

וזהו הסף-הכול שלמדים מהדלקת המנורה: צריכה להיות התעסקות בפנימיות התורה, וכנ"ל בענין דשלהבת, שלא מספיק נהורא אוכמא, דהיינו גליא דתורה, אלא צריך להיות גם נהורא חיורא, פנימיות התורה. ולימוד פנימיות התורה ייתן לו כוח ועוז להתגבר על כל המניעות, וייתן לו תוספת חיות גם בלימוד נגלה דתורה ובקיום המצוות.

* * *

ו. אחד³⁰ העניינים העיקריים בהנהגת נשי ישראל³¹, שמשפיעה על הבנים והבנות, הוא ענין הצניעות: "כל כבודה בת מלך פנימה"³². וכדאיא בגמרא³³ אודות הצניעות הנפלאה של קמחית (אמם של כוהנים גדולים בומן בית המקדש), שקורות ביתה לא ראו מעולם שערות ראשה, ולכן זכתה לשבעה בנים כוהנים גדולים.

ואין לחשוב: האם מוכרחת אני להתנהג במידה גדולה כזו של צניעות ככדי שבני יהיו כוהנים גדולים - מה איכפת לי שבני יהיו סתם כוהנים? "כל ישראל קדושים הם"!

על כך מלמדת אותנו הדלקת המנורה, שהמנורה צריכה להאיר דווקא בהיכל, וכמדובר לעיל, שאם ישנה אפשרות להאיר במקום קדוש יותר - ובנוגע לענייננו: כשיש לאישה אפשרות לגדל את בניה שיהיו כוהנים גדולים, הרי זה גופא הוראה שזהו התפקיד שלה, ואם אינה ממלאת תפקיד זה, לא מילאה חובתה כלל, לא מילאה את רצון הבורא.

(30) שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר גם באידיש, ונדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 319 ואילך (בהמשך לשיחה שבהערה 1). במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(31) ראה גם מכתב ט"ו סיון שנה זו (אג"ק חט"ו ריש ע' רב). (32) תהלים מה, יד.

(33) יומא מז, א (בשינוי לשון קצת). וראה גם תו"מ חט"ז ע' 262. וש"נ.

"או בדרך רחוקה" - הוא התרחק מדרך הישר, "לכם" - הסיבה לכך היא ההתמסרות לתענוגי העולם. או: הוא עובד את ה' מחמת דאגתו לעצמו בלבד ("לכם"), דהיינו מתוך יראת העונש.

"או לדורותיכם" - עסקו בתורה ובמצוות אינו לשם שמים אלא כדי שיהיו בניו ויעמיד דורות אחריו. "ועשה פסח לה" - עליו להתורדות לפני הקב"ה על חטאיו (פסח - פה סח) ולחזור בתשובה שלמה.

(אור תורה עמ' מה)

ועשה פסח לה' (ט,י)

"פסח", מלשון דילוג וקפיצה, מורה על העבודה של יושבי אוהל, שלמעלה מהעולם. יהודים אלה, שהם בעלי עסק, טוענים - "למה נגרע?" מדוע נבצר גם מאיתנו לשבת יומם ולילה באוהלה של תורה! התשובה היא, שדווקא ליהודים אלו ניתן "פסח שני", היינו דרגה עוד יותר נעלית ב"פסח". שכן רק הבעל עסק מסוגל לגלות אלוקות בתוך העולם הגשמי ולעשות ממנו "דירה בתחתונים".

(שיחת ש"פ בהר תשמ"ו. התועדויות תשמ"ו כרך ג, עמ' 294)

עשה לך שתי הצוצרות כסף (י,ב)

מפרש הרב המגיד ממזריטש:

"שתי הצוצרות" - שתי חצאי צורה. האדם אינו אלא חצי צורה בלבד, ואף הקב"ה אינו צורה שלמה כביכול; ורק בהתחברותם יחד נוצרת צורה שלמה.

(הדבר נרמז במילת "אדם": האדם כשהוא לעצמו אינו אלא "דם", ורק בצירוף הא', אלופו של עולם יתברך, הוא נעשה דבר שלם, "אדם").

"כסף" - מכיוון שהקב"ה וישראל הם "שתי חצאי צורה" חייבת להיות ביניהם אהבה עזה ("כסף" מלשון "נכסף נכספתי"). וכפי שהוא באב ובן, ששניהם "עצם אחד" וכל אחד ואחד לבדו אינו אלא "חצי צורה".

(אור תורה עמ' מה)

מוסיף כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק":

זהו שנאמר (שופטים יח) "תמים תהיה עם ה' אלוקיך": אדם אינו צורה שלמה ("תמים") אלא כאשר הוא מתייחד עם הקב"ה ("עם ה' אלקיך").

(יהל אור עמ' שס)

וכי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורך אתכם, והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' אלוקיכם ונושעתם מאויביכם (י,ט)

"ארצכם" רומז לזמן התפילה, שהוא "ארץ ישראל" הרוחני של כל יהודי. דווקא בעת התפילה בא היצר הרע, "הצר הצורך אתכם", ומבלבל את האדם במחשבות זרות ובדברים בטלים.

העצה היעוצה לכך היא "והרעותם", לזעוק אל ה' ולבקש רחמי שמים, ואז "ונזכרתם לפני ה' אלוקיכם ונושעתם מאויביכם".

(שיחת ש"פ בהעלתך תשכ"ז)

פרשת בהעלותך

בהעלותך את הנרת (ח,ב)

נרות - רומז לנשמות ישראל, ככתוב (משלי כ) "נר ה' נשמת אדם".
 "בהעלותך את הנרות" - על אהרן הוטלה המשימה של העלאת נשמות ישראל עד שתתעורר בהן רשפי אש האהבה להקב"ה.

ושבעת הנרות רומזים לשבע מידות בעובדי ה', בהתאם לשבעת כוחות הנפש.
חסד - אהבת ה'. **גבורה** - יראת ה'. **תפארת** (רחמים) - התבוננות בגדולת הבורא, שבאמצעותה מכיר האדם את גודל הרחמנות שעל נפשו האלוקית, איך שירדה פלאים מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. **נצח** - התגברות וניצחון על כל דבר המונע עבודת ה' גם לאחר התפילה, שאז כבר לא מורגשת האהבה שהתעוררה בעת התפילה. **הוד** - הודאה במוח שצריכים לירא את ה', אף שאין יראה זו מורגשת בלב. **יסוד** (התקשרות) - התקשרות אמיתית למידת האהבה או היראה. **מלכות** - קבלת עול מלכות שמים מתוך הכנעה ושלמות.

(אור התורה במדבר עמ' שכט)

וזה מעשה המנורה מקשה זהב (ח,ד)

עשת של כיכר זהב היתה ומקיש בקורנס... לפשט איבריה (רש"י)

"וזה מעשה המנורה" - מי שרוצה לעשות מעצמו 'מנורה', צריך לפעול שיהיה "מקשה" - עליו לשבור ולבטל ("מקיש בקורנס") את מידותיו הטבעיות.

(לקוטי תורה במדבר עמ' לב)

עד ירכה עד פרחתה מקשה הוא (ח,ד)

כנסת ישראל היא "מקשה אחת", ולכן ישנו העניין של "עליונים ירדו למטה ותחתונים יעלו למעלה". והיינו, שלפעמים הרע שאדם טוב עושה יורד למטה ונכנס באדם רע; ולאידך, לפעמים קורה שהמצווה שעושה אדם רע עולה למעלה ואחר נוטלה.

לכן, כאשר אדם רואה חסרון ורע בזולתו - עליו לחשוב שמא זה הרע שלו, שירד ונתלבש בזולתו; ואילו לגבי הטוב שמצוי בו עצמו - עליו לחשוב שמא הוא מזולתו, שעלה למעלה והתלבש בו.

(לקוטי תורה במדבר לג, א)

איש-איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם או לדורותיכם ועשה פסח לה' (ט,י)

מפרש הרב המגיד ממזריטש:

"איש-איש כי יהיה טמא לנפש" - אם יש יהודי שנכשל בחטא וטימא את נפשו,

ז' על-פי זה יוכן מה שכתוב³⁴: "דבר אל אהרן גו' בהעלותך את הנרות", שאהרן ידליק את נרות המנורה. לכאורה אינו מובן: להדליק את המנורה יכול גם זר, מי שאינו כהן; אפילו הטבת המנורה יכולה להיות על-ידי כהן הדיוט, שאינו כהן גדול - ולמה היה הציווי לאהרן³⁵, שמזה משמע שאהרן, הכהן גדול דווקא, צריך לעשות זאת?
 אך העניין הוא, כמדובר לעיל, שזהו חוב על כל אחד לפעול על הזולת, להאיר את האור האלוקי,

אם עניין התורה. יתירה מזה: בקודש הקדשים היו הלוחות. בהלוחות היתה התורה חקוקה, אותיות החקיקה³⁸. אותיות הכתיבה, הם דבר נוסף על הקלף, מה שאין כן אותיות החקיקה, הרי הם חקוקות בהלוחות, מיניה וביה. וזהו ענינו של כהן גדול - כל מהותו היא תורה.
 וזהו "דבר אל אהרן גו' בהעלותך את הנרות". הזכות והחוב של כל אחד מישראל - להדליק

אין לחשוב: האם מוכרחת אני להתנהג במידה גדולה כזו של צניעות כדי שבניי יהיו כוהנים גדולים - מה אכפת לי שבניי יהיו סתם כוהנים? כל ישראל קדושים הם!"

ולהאיר את ה"נר הוי" שבו ובהזולת בכוחו של אהרן כהן גדול ולפי אופנו, עד שכל מהותו תהיה רק תורה. וחוב זה הוא על כל יחיד מישראל, כנ"ל שהדלקה כשרה בזר.

ובמיוחד נצטוו על זה נשי ישראל, שבהן תלוי החינוך של בניהן ובנותיהן. ועליהן לדעת, שהנהגתן צריכה להיות באופן כזה ועד כדי כך שיוכלו לגדל את ילדיהן שיהיו כוהנים גדולים. עוד אמרו רז"ל אודות כהן גדול³⁹: "גדלהו". והיינו, שעל-ידי ההנהגה האמורה מתבטלים כל המניעות והעיקובים בחיי הבנים והבנות - שמתברכים בבני חיי ומזוני ריחיי כפשוטו ממש⁴⁰.

(קטעים מהתועודות יום ב' חג השבועות ה'תשי"ז. 'תורת' נחם - התועודות ה'תשי"ז, (כ) חלק ג, עמ' 40-45, 69-70)

הנשמה שבו. ודובר גם, שאופן ההדלקה, ההשפעה על הזולת, צריך להיות דווקא בקדושה של כהן גדול. אין להסתפק בפעולה על הזולת במדריגה נמוכה של קדושה, אלא צריכים לעשות זאת דווקא בקדושה של כהן גדול.

ענינו של כהן גדול - שאחת בשנה היה נכנס "לפני ולפנים", בהמקום דקודש הקדשים³⁶. בקודש הקדשים לא היה שום דבר מלבד הארון³⁷ והלוחות; הבחינה של כהן גדול היא, שאין לו שום עניין, כי

34) בהעלותך ח, ב.

35) ועד כדי כך, שכאשר "חלשה אז דעתו" של אהרן שלא השתתף בחנוכת הנשיאים, נאמר לו "בהעלותך את הנרות", "שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות" (פרש"י עה"פ). - מהנחה בלתי מוגה.

36) ולאידך גיסא - הי' מתפלל שם תפלה קצרה בנוגע לצרכיהם הגשמיים של בני" (ראה יומא נב, ב. נג, ב), היינו, שגם צרכיהם הגשמיים של בני" קשורים עם דרגת הקדושה היותר נעלית (מהנחה בלתי מוגה).

37) כפי שהוא באופן שלמעלה ממקום זמן, שזהו שאמרו רז"ל (יומא כא, סע"א. וש"נ) "מקום ארון אינו מן המדה" (מהנחה בלתי מוגה).

38) ראה לקו"ת ר"פ בחוקותי ור"פ חוקת. ובכ"מ.

39) יומא יח, א. וש"נ.

40) ראה גם שיחת יום ב' דחה"ש דאשתקד סל"א ואילך (תו"מ חט"ז ע' 351 ואילך). ח"ט ע' 337. וש"נ.

ביכולתו של כל יהודי להדליק מנורת זהב כולה

בעמדנו בימים האחרונים של הגלות, מוכנים להיכנס מיד לגאולה האמיתית והשלימה - צריכים לסיים את כל ענייני גלות עוד היום. על ידי זה שכל אחד ואחד גואל את עצמו, על ידי ההוספה בכל ענייני תורה ומצוות בכלל, וכמבואר בתניא שכל ענייני של תורה ומצוות הוא "גאולה פרטית", וכיוון ש"שם גאולה עלה" הרי היא גם ההתחלה של הגאולה הכללית, גאולת כל אחד ואחת מישראל, בתוך כלל ישראל בכל קצווי תבל.

ויש לומר, שזהו תוכן פסק הרמב"ם ש"לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש. אשר נדבה רוחו אותו. הרי זה נתקדש קודש קודשים". שכל אחד ואחת מישראל יכול לגאול את עצמו מענייני העולם ולהתקדש קודש קודשים, התואר ובחינת כהן גדול.

ויתירה מזו: פסק הרמב"ם ש"הדלקת הנרות כשרה בזרים", דבכוחו של זר להדליק "השמן זית זך" שב"מנורת זהב כולה" שבבית המקדש.

...והיינו שבכוחו של כל אחד ואחד מישראל (גם זר) להדליק המנורה לא רק ברוחניות העניינים, ב"מנורת זהב כולה" שבתוך כל אחד ואחת מישראל, על ידי שעושה עצמו "שמן זית זך", המורה על תכלית הבריור והזיכור - אלא גם בבית המקדש כפשוטו.

(משיחת כ"ה תמוז ה'תשנ"ג, 'התוועודיות' תשנ"ג חלק ד, עמ' 73)

לעשות התלוי בו למהר יעודי הגאולה

בהפטרה נאמר: "ונלוו גויים רבים אל ה' ביום ההוא והיו לי לעם"... ומוכן שהעניין ד"ונלוו גויים רבים אל ה'" נפעל על ידי זה שבני ישראל מקיימים את הציווי "לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח. מפני שציוה בהן הקב"ה - כפייה בדברים, כמוכן, בדרכי נועם ודרכי שלום, שבאופן כזה יכולים לפעול בזמן הזה (כאשר אין יד ישראל תקיפה), ואדרבה: כאשר עושים זאת בדרכי נועם ודרכי שלום - אזי הפעולה היא בהצלחה גדולה יותר.

אמנם, לכאורה יש מקום לשאלה: נבואה זו נאמרה בנוגע לזמן דלעתיד לבוא, וכפי שמצינו עוד כמה וכמה נבואות דוגמתה - החל מנבואת ישעיה, נביא הישועה: "והלכו עמים רבים ואמרו לנו ונעלה אל הר ה' ג' ויורנו מדרכיו וגו'", ומכיוון שכן, יכולים לטעון, לשם מה צריך יהודי לעסוק בעניין זה - הרי בלאורכי מובטח לו שלעתיד לבוא יקויים יעוד זה? והמענה לזה - בפשטות:

נוסף לכך שיטנו פסק דין ברור ברמב"ם ש"צווה משה רבינו מפי הגבורה לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח", ציווי שניתן ביחד עם כל שאר ציווי התורה (כנ"ל), הרי עניין זה מודגש ביעודים אלו עצמם - דמכיוון שכל עניני התורה הם הוראה, תורה מלשון הוראה, הרי מובן, שגם יעודים אלו מהווים הוראה בעבודתו של יהודי, וההוראה היא - שיהודי צריך לעשות את כל התלוי בו כדי שיהיה מעמד ומצב ד"ונלוו גויים רבים אל ה'", על ידי זה שפועל עליהם לקיים מצוות שנצטוו בני נח.

ואדרבה: על ידי עבודה זו ממהרים ומקרים קיום יעוד זה בשלמותו - לעתיד לבוא, ככל הגילויים דלעתיד לבוא שתלויים במעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת מקץ ה'תשמ"ה, 'התוועודיות' תשמ"ה חלק ב' ע' 95)

"הו זהירין ברשות"

הו זהירין ברשות שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן. נראין כאוהבין בשעת הנאתן ואין עומדין לו לאדם בשעת דוחקו (פרק ב משנה ג)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:

הו זהירין ברשות - אתם המתעסקים בצורכי ציבור, אף-על-פי שאתם צריכים להתוודע לרשות כדי לפקח על עסקי רבים, הו זהירים וכו'.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

השאלות במשנתנו: א) לכאורה אין בהוראה זו עניין לעבודת ה', ופשיטא שאינה הנהגה של מילי דחסידותא. ב) לכאורה אין זו הוראה הווה לכל נפש, שהרי היא מכוונת רק לאנשים כאלה שיש להם עסק עם השלטונות. ג) בפרק ראשון שנינו "ואל תתוודע לרשות", דהיינו שיש להשתדל לא להיות ידוע ומוכר לשלטון; וכאן אומר שיש להתעסק עמם, אלא באופן של זהירות. והביאור:

"רשות" הם ה"שליטים" שבאדם - שכלו ומידותיו. ואמר "הו זהירין ברשות", כי האדם מוכרח וזקוק ל"שלטון" זה, אך עליו להיות זהיר בו. כי לפעמים מתאווים המוח והלב לדבר בלתי-רצוי, ואז על האדם לדעת שאף שהן "מקרבין לו לאדם ו"נראין כאוהבין", הרי זה "לצורך עצמן" ול"הנאתן" בלבד.

ובאופן אחר קצת יש לומר, דהכוונה ב"רשות" לשלטון של היצר הרע, והפירוש ב"מקרבין לו לאדם" ו"נראין כאוהבין" מבואר על-פי הידוע שאחת מתחבולות היצר הרע היא להופיע כ"אוהבו" של האדם וכמו ש"מסכים" לו בכל אשר יעשה, גם בהנהגה טובה, אלא שמשפיע עליו לעשות הנהגה זו מתוך פנייה, או בקרירות, בדרך "מצוות אנשים מלומדה". על-ידי כך הוא לוכד את האדם ברשתו עד שמסיתו גם לדברים אסורים רחמנא-ליצלן.

ועבודה זו היא במילי דחסידותא, כי ממדת הדין רשאי האדם לא לעסוק כלל עם ה"רשות" דהיצר הרע (ובלבד שיהיה שלם במעשה בפועל); אך במידת חסידות הוא חייב להתעסק עם היצר כדי להפכו לטוב, וכמאמר רז"ל "בכל לבך - בשני יצריך". אלא שעליו לעשות זאת מתוך זהירות - "הו זהירין ברשות".

ועל דרך זה יש לומר בפירוש "ואל תתוודע לרשות": צריכים להתעסק עם ה"רשות", כנ"ל, אך לא באופן של "רעת", מלשון התקשרות והתחברות.

ויש לומר עוד שהכוונה ב"רשות" היא ליצר הטוב - השכל והמידות דקדושה. במקרים מסויימים אין לצייט אפילו ל"רשות" זה - דהיינו כשנדרשת מיהודי עבודה של מסירות נפש שלמעלה מטעם ודעת.

והו "שאיין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן" ו"נראין כאוהבין בשעת הנאתן": מצד כוחותיה הגלויים של הנשמה (שכל ומידות) רצונה בעבודה המביאה לשלמותה (השלמות דשכל ומידות); ולא מסירת נפש - ביטול ושליטת מצאותה. ומכל מקום הרי זה רק "נראין כאוהבין", כי על-ידי העבודה של מסירות נפש מגיע לו לאדם אמיתית הטוב וההנאה.

ההוכחה לדבר: ידוע שה"בית יוסף" היה צריך להישרף על קידוש השם, אך בגלל סיבה מסויימת נענש ולא זכה לכך. העובדה שנשאר בחיים אפשרה לו לכתוב את השולחן-ערוך; ובכל-זאת נחשב לו הדבר לעונש. הרי שמסירת נפש היא נעלית יותר אפילו מחיבור השולחן-ערוך, שכל בית ישראל עד סוף כל הדורות הולכים לאורו.

(משיחת מוצאי שבת קודש פרשת תזריע מצורע תשל"ט - על פי רשימות השומעים, ביאורים לפרקי אבות (א) עמ' 95 '96)

להתעסק בהצלת נפשות רוחנית

הצלת נפשות בארץ הקודש ובעולם כולו

כאן המקום להזכיר עוד הפעם המדובר בהתוועדויות האחרונות - אשר מצד גודל ההבדלה שבדבר ההכרח הכי גדול לתקן המצב יש צורך לחזור ולעורר אפילו מאה פעמים . . על דבר גודל ההכרח בהפצת התורה והיהדות בימינו אלו שהיא בדומה לפיקוח נפשות ממש, ומפקחין על צרכי ציבור בשבת, ועל אחת כמה וכמה בענייני של פיקוח נפשות:

בכל העולם כולו, כולל ובמיוחד בארץ הקודש, מסתובבים מאות אלפי ילדי ישראל, וכן מבוגרים (אנשים ונשים), שאין להם ידיעה באל"ף-בי"ת של יהדות, להיותם "תינוקות שנשבו", שלא נתחנכו בדרך התורה. ומכיוון שמדובר אודות מצב של פיקוח-נפשות רחמנא-ליצלן - פיקוח נפשות ברוחניות, הקשור גם עם פיקוח נפשות בגשמיות - הרי, צו השעה לפרסם ולהרעיש בכל מקום ומקום שחוב גמור על כל אחד ואחד לעסוק בהפצת התורה והיהדות חוצה! ולא להסתפק בכך שישנם כמה וכמה שעוסקים בזה, אלא כל יחיד ויחיד צריך להצטרף ו"להיות עמהם בחנוכה", חינוך בני ובנות ישראל בדרך התורה, שעל ידי זה נעשה החינוך (הכנה) לגאולה העתידה.

ופשוט, שאין מקום לטענות של "דמוקרטיה" (הייתכן להתערב באורח-חיינו של הזולת) וכיוצא בזה - שהרי מדובר אודות עניין של פיקוח-נפשות ממש, מהיפך החיים רחמנא-ליצלן, לחיים רוחניים וגשמיים גם יחד. ואם יש מי שטוען שאין רצונו בכך, הרי "יצרו הוא שתקפו", ובמילא יש להצילו מה"אנס" זה היצר הרע.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת בהעלותך, י"ט סיוון ה'תשמ"ח. 'תורת' מנחם - התוועדויות ה'תשמ"ח, חלק ג, עמ' 497)

לבקש ג' פעמים בכל יום

ישנם הטוענים: מדוע מדברים ומכריזים ללא הרף על הנושא של ביאת המשיח, "אני מאמין . . בביאת המשיח . . אחכה לו בכל יום שיבוא" - יש לסמוך על הקב"ה שיגאל את ישראל מתי שירצה!?

[...] הנה על זה בא הלימוד וההוראה מ"פסח שני":
לכאורה, היתה מצווה זו צריכה להינתן על ידי הקב"ה בעצמו - ככל שאר רמ"ו מצוות עשה, ואף על פי כן רואים שכל עיקרה של מצווה זו לא באה אלא על ידי הדרשה והתביעה של ישראל "למה נגרע", שכתוצאה ממנה נתחדש הציווי דפסח שני, ועד כדי כך - שציווי זה פעל שלימות בכל המצוות, שכן, מצווה זו השלימה את המספר דתרי"ג מצוות.

[...] ועל דרך זה בענייננו - בקשת ותביעת בני ישראל את הגאולה:
לא זו בלבד שבקשה ותביעה זו אינה היפך התורה חס ושלום, אלא אדרבה - התורה ציוותה להתנהג כן על ידי אנשי כנסת הגדולה, שתיקנו שכאשר יהודי מבקש צרכיו מהקב"ה בעת תפילת העמידה - יאמר בתפילתו: "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח . . כי לישועתך קוינו כל היום", "ותחזינה עינינו בשוכך לציון"!

ואינו מסתפק בכך שמבקש ודורש זאת בתפילה אחת - אלא חוזר על בקשה ותביעה זו בכל תפילה ותפילה, ג' פעמים בכל יום!

(מהתוועדות פסח שני תשד"מ. 'התוועדויות' תשד"מ כרך ג' עמ' 1684)

שאינם שייכים לזה - השיב הרבי כי מדובר בענווה של שקר.

והראיה, הסביר הרבי, שבנוגע לעניינים אחרים, עניינים גשמיים, הנה אם לא יכבדו אותם - הרי זה יתפוס מקום אצלם. ורק בנוגע לפנימיות התורה מבטלים את עצמם לאחוז במידת הענווה.

למרות שבגמרא (ערכין טז, ב) מצינו שגם ענווה שלא לשמה גדולה מכולם - הרי בנידון דידן מזה גופא באים לידי ישות, כיון שיש להם גם מעלת הענווה;

לגופו של עניין - ציין הרבי - כאשר מדובר בפנימיות התורה צריכים להתנהג באופן של "ויגבה לבו בדרכי ה'".

ענווה מדומה!..

בכמה הזדמנויות (תורת מנחם כרך יא עמ' 67, כרך יג עמ' 247, כרך כד עמ' 291) הזכיר הרבי סיפור מעשה שסיפר כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ על כיתות של ענווים, שהיה אחד מהם שהתבטא כי העולם אינו מודע לגודל ענוותנותו, שכן אילו היו יודעים, היו "משבצים" אותו לא בכת שלישית או בכת שנייה, אלא בכתה הנעלית יותר של עניויות... אלא שהעולם אינו יודע גודל ענוותנותו, והדבר נובע מאי ידיעתם את גדלותו - מכיון שאת גדלותו מעריכים במידה פחותה יותר, אזי גם את העניויות מעריכים במידה קטנה יותר!..

השיבה בכמות ואיכות, אמנם טובות הן, ובטח יטכסו עצות איך להביאן לפועל.

אולם הרבי ממשיך ומתווה:
אבל אם אי אפשר להשיג את כל משאלות לבם לטובה, אין זה צריך להיות חלילה ס[נ]בה גם למהשו של נפילת רוח . . ומה שדורש זהירות גדולה הוא שלא לטעות בפירוש עניין הענווה שצ[ר]יך [להיות] דווקא כפי המבואר בסוף המשך שבועות דהאי שתא [=המאמר ויספו ענוים בה' שמחה תש"י], ואז במילא מתוך שמחה של מצווה יעמדו על משמרתם, יחד עם ההשתדלות תמידית להרבות את מספר התלמידים ואת חוג העוזרים על ידם.

שם, בהתוועדות יום ב' דחג-השבועות ה'ש"ת (תורת מנחם כרך א' עמ' 88 ואילך) ביאר הרבי את ההוראה על פי המבואר במאמרו של הרבי הרי"צ הנ"ל, אשר גם בעבודת השליחות של הרבי צריכה להתבטא תכונת הענווה (כפי המבואר שם) שהיא "הנחת עצמותו מהכרת האמת" ויחד עם זאת העניו הוא - "תקיף בדעתו, מבלי להתחשב בשום הפרעה, העלם והסתר".

גאוה דקדושה בהפצת חסידות

בהתוועדות י"ט כסלו תשי"ג (תורת מנחם כרך ז' עמ' 208 ואילך) התייחס הרבי בהרחבה לטענות בעניין הפצת פנימיות התורה; לאלה הטוענים

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות' ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-2 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

מידת הענווה

כיצד עולה בקנה אחד ענווה עם ידיעת מעלות עצמו? • כשהנעלב הוא מוסד ציבורי, ובפרט תנועה רוחנית, אל לו להדר בענווה • כשמגיעים ללימוד פנימיות התורה, פתאום הם נעשים 'ענווים' וטוענים שעדיין לא הגיעו למדרגה זו • ענווה מוסיפה תוקף בקיום השליחות, ומעשה ב"עניו אמיתי"

שפלות באמת – להתעסק עם הפחות ביותר

"בגדר ענווה יש כמה דרגות - ובכללות יש לחלקם לשלוש" - מסכם הרבי את המבואר בעניין זה בתורת החסידות "ליקוטי שיחות" כרך לח, עמ' 42-43:

(א) שאינו מחזיק טובה לעצמו, וממילא אינו מרגיש עצמו למעלה משאר בני-אדם, והיינו דאף שידוע מעלות שלו שבגללן הוא למעלה משאר בני אדם, ויודע ומכיר את ערכו, מכל-מקום אינה מתגאה בזה כלל וכלל, כי יודע אשר כל מעלותיו ניתנו לו מהקב"ה, ועושה חשבון בנפשו, שאילו היו הכוחות הללו ניתנים לאחר היה [=הלה] גם כן במדרגה ומעלה זו, ואפשר שאם היו לו להשני מעלות אלו בטבע תולדתו, היה מגיע על ידי עבודתו למדרגה עליונה יותר.

(ב) לא רק שאינו מחזיק טובה לעצמו, אלא משפיל את עצמו ומרגיש את עצמו למטה מכל אדם, כי הוא עניו ובטל באמת, עד שפשוט בשכל אצלו (ולא רק "אפשר") שאם היו לו להשני מידות ותכונות אלו, שהקב"ה נתנם לו, היה בוודאי למעלה יותר ממנו.

פעמים רבות נהג הרבי לערוך בערב חגי השבועות סיום על מסכת סוטה (שלפי מנהג חב"ד נלמדת בימי הספירה, דף ליום, עד ערב חגי-השבועות), ולעיתים קרובות התעכב לבאר את הנאמר בסיומה: "לא תיתני ענווה דאיכא אנא.. לא תיתני יראת-חטא דאיכא אנא".

בשנת תשי"ט (תורת מנחם כרך כו עמ' 3-5) אמר הרבי בין השאר:

קודם ערב חגי-השבועות - קודם שנסתיימה ספירת העומר, שאז שייכים עדיין לענין הרע - חסר עדיין ביראת חטא ובענווה: שהרי אילו היו בענווה וביטול, היפך הישות, אז בוודאי לא היו שייכים לעומת-זה כו'.

אמנם, בערב חגי-השבועות, בתום מ"ט ימי הספירה יכול היהודי להודיע "לא תיתני ענווה דאיכא אנא", שיש אצלו עניין הענווה - שהרי העבודה דספירת-העומר היא "מהחל חרמש בקמח", אל-תיקרי בקמה אלא בקומה, שעניינה הוא לפעול ביטול בכל הציור קומה, כמבואר ב"ליקוטי תורה".

ובהמשך ביאור העניין אמר הרבי:

אחרי שנקנית בנפשו מידת הענווה (בסיום ימי ספירת העומר) - מוחל הקב"ה גם על הסתירה שהיתה בימים שלפני-זה.

ג) למעלה מכל זה ישנה ענווה הגורמת שישפיל את עצמו ולידד ולהתעסק גם עם זה שברור אצלו שהוא הירוד והשפל ביותר - על דרך הנאמר בקב"ה "מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח" (ישעיה נז, טו).

בסגנון אחר קצת - מחלק הרבי (שם הערה 25) בין שתי הדרגות הראשונות:

(א) ענווה שעל-פי חשבון וטעם, שכיוון שיסודה הוא טעם ושכל (שחושב שאם היו לזולתו כוחות וחושים שלו היה מגיע למעלה יותר), הרי היא במידה וגבול.

(ב) ענווה שאינה מצד חשבון וטעם אלא יסודה "ביטול עצמי שלו", שהוא "אין" לגבי הקב"ה, ואופן ענווה זו "אינו לפי המידה כלל". ו"חשבון" הנ"ל (שפשוט אצלו שהשני היה בוודאי למעלה ממנו) הוא רק תוצאה מה"ביטול עצמי שלו" (כמבואר בהדרושים שם).

"ענווה אמיתית - ידיעת מעלת עצמו, מחד גיסא, ותכלית הביטול בידעו שמעלותיו אינם מצד-עצמו, לאידך גיסא - אפשרית רק על-ידי רבי" - אמר הרבי בסיימו את מסכת סוטה בשנת תשי" (תורת מנחם כרך א, עמ' 98).

השליחות לגאולה תלויה בענווה

על הפסוק "ויקה משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור" (שמות ד, כ) מפרש רש"י: "על החמור - חמור המיוחד, הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק, והוא שעתיד מלך המשיח להיגלות עליו שנאמר (זכרי' ט, ט) עני ורוכב על החמור". ומסביר הרבי (ביאורים לפירוש רש"י על התורה כרך ב' עמ' 22-23): שתי מעלות אלו של החמור מהות תשובה לטענות של משה "שלח נא ביד תשלח": (א) שלא היה רוצה ליטול גדולה על אהרן אחיו שהיה גדול ממנו ונביא. (ב) "אין סופי להכניסם לארץ ולהיות גואלם לעתיד".

כשם שאברהם לא היסס לקיים את הציווי לעקוד את יצחק, ואדרבה עשה כן מתוך שמחה וזריזות, כך על משה לקיים את רצון ה', ללא חשש נטילת גדולה. וכן שהגאולה העתידה מהווה המשך גאולת מצרים, ותלויה היא בכוחו של משה

ובפעולתו בגאולת מצרים. ומוסיף הרבי: גם בעניין השני ("שעתיד מלך המשיח להיגלות עליו") יש מענה לטענתו הראשונה של משה ("שלא היה רוצה ליטול גדולה"): השליחות להיות גואלם של ישראל היתה תלויה בגדול ענוותנותו והתבטלותו של משה, שכן תכונה זו דווקא הכשירה אותו להיות כלי להשראת מלכותו של הקב"ה. נמצא, שבוה גופא שלא רצה ליטול גדולה לעצמו הוכיח שהוא ראוי לשליחות זו.

ועניין זה נרמז בחמור "שנאמר עני (ענוותן, רש"י) ורוכב על חמור".

כיצד להגיע לענווה?

בט"ז אייר תשי"ח (אגרות קודש כרך יז, עמ' קב) משיב הרבי לשאלה כיצד להגיע למידת הענווה ("בשאלתו איך אפשר להגיע לענווה, ולקיים המאמר של המשנה, מאוד מאוד הווי שפל רוח"?):

למוד בעיון הדרוש בספר תניא קדישא פרק ל' וישאל ג[ם] כ[ן] את הרב הנ"ל [=הרה"ג הרה"ח כו' הרב נחום שמריהו ששונקין, שנוכר לעיל שם בהמכתב] ויבנהו בזה וכן יורה עוד מקומות בס' מוצא ביאור נוסף...

ענווה שלא במקומה

"מה[ה] ש[כותבים] במכתב[כם]... הנה אף שידוע במאמר[י] ר[ובתינו] ו[זכרונם] ל[ברכה] המעלה הגדולה של הנעלבים ואינם עולבים, איני יודע אם הווא הודין ג[ם] כ[ן] כשהנעלב הוא מוסד צ'יבורי ובפרט תנועה גדולה ורוחנית, ולפלא שדווקא בעניינים אלו מהדרים בעניויות... - כתב הרבי להנהלת ישיבת תומכי תמימים בלוד (כ"ט טבת תשי"ד - 'אגרות-קודש' כרך ח' עמ' קלה).

בסגנון דומה כותב הרבי בט"ז סיון תשי" (אגרות-קודש' כרך ג' עמ' שיו) להרה"ח ר' זלמן סרברנסקי, מחשובי אנ"ש באוסטרליה, בקשר עם "הבשורה טובה מקיומה של הישיבה בשפעראטאן":

ההצעות המובאות במכתבו בנוגע להרחבת